

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ Informacje ogólne

Nazwa ZAJĘĆ: EMPATIA W MEDYCYNIE	
Rodzaj ZAJĘĆ	Obieralny
Wydział PUM	Wydział Stomatologii
Kierunek studiów	Lekarsko-dentystyczny
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne / niestacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	Rok I, semestr II
Liczba przypisanych punktów ECTS	2
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	Seminaria (25)
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	☒ zaliczenie na ocenę: ☐ opisowe ☐ testowe ☐ praktyczne ☒ ustne ☐ zaliczenie bez oceny ☐ egzamin końcowy: ☐ opisowy ☐ testowy ☐ praktyczny ☐ ustny
Kierownik jednostki	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej PUM, zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21
Strona internetowa jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej https://www.pum.edu.pl/studia_iii_stopnia/informacje_z_jednostek/wfbmiml/zakad_historii_medycyny_i_etyki_lekarskiej/
Język prowadzenia zajęć	polski

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając ☐ na ☒

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		Celem fakultetu EMPATIA W MEDYCYNIE jest nauczanie studentów stomatologii zachowań empatycznych, które mają wpływ na proces leczenia pacjenta i wyniki leczenia, na jakość relacji lekarza stomatologa z pacjentem
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	przybliżyć wzorce postaw godnych naśladowania
	Umiejętności	posiada zdolność nawiązywania kontaktów interpersonalnych
	Kompetencji społecznych	posiada nawyk samokształcenia i pracy w zespole

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
lp. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do) efektów uczenia się dla kierunku	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	zna i rozumie pojęcia zdrowia i choroby, wpływ środowiska społecznego (rodzina, praca, relacje społeczne) i uwarunkowań społeczno-kulturowych (pochodzenie, status społeczny, wyznanie, narodowość, grupa etniczna) na stan zdrowia pacjenta	D.W1.	O, PS, PM
W02	zna i rozumie postawy społeczne wobec choroby, niepełnosprawności i starości oraz specyficzne oddziaływanie stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji	D.W4.	O, PS, PM
W03	zna i rozumie pojęcie empatii oraz zwroty i zachowania służące jej wyrażaniu	D.W5.	O, PS, PM
W04	zna i rozumie psychofizyczny rozwój człowieka od narodzin do śmierci, z uwzględnieniem specyfiki rozwoju fizycznego, emocjonalnego, poznawczego i społecznego	D.W6.	O, PS, PM
W05	zna i rozumie specyfikę i rolę komunikacji werbalnej (świadome konstruowanie komunikatów) i niewerbalnej (np. mimika, gesty, zarządzanie ciszą i przestrzenią)	D.W7.	O, PS, PM
W06	zna i rozumie rolę rodziny pacjenta w procesie chorowania (rozpoznanie choroby, adaptacja do choroby, wyleczenie) oraz sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych (postęp choroby, proces umierania, żałoba)	D.W8.	O, PS, PM
W07	zna i rozumie zasady motywowania pacjenta do zachowań prozdrowotnych i zachowania człowieka sprzyjające zachowaniu zdrowia	D.W9.	O, PS, PM
W08	zna i rozumie pojęcie stresu, w tym eustresu i dystresu, oraz wpływ stresu na etiopatogenezę i przebieg chorób somatycznych i zaburzeń psychicznych oraz mechanizmy radzenia sobie ze stresem	D.W11.	O, PS, PM
W09	zna i rozumie zasady funkcjonowania interdyscyplinarnego zespołu terapeutycznego	D.W14.	O, PS, PM
U01	potrafi uwzględniać w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych	D.U1.	O, PS, PM
U02	potrafi wybierać takie leczenie, które minimalizuje konsekwencje społeczne dla pacjenta	D.U2.	O, PS, PM
U03	potrafi stosować adekwatnie do sytuacji pytania otwarte, zamknięte, parafrazę, klaryfikację, podsumowania wewnętrzne i końcowe, sygnalizowanie, aktywne słuchanie (np.	D.U3.	O, PS, PM

	wychwytywanie i rozpoznawanie sygnałów wysyłanych przez rozmówcę, techniki werbalne i niewerbalne) i facylitacje (zachęcanie rozmówcy do wypowiedzi)		
U04	potrafi dostosować sposób komunikacji werbalnej do potrzeb pacjenta, wyrażając się w sposób zrozumiały i unikając żargonu medycznego	D.U4.	O, PS, PM
U05	potrafi rozpoznawać i analizować sytuacje trudne i wyzwania związane z komunikowaniem się, w tym płacz, silne emocje, lęk, przerywanie wypowiedzi, kwestie kłopotliwe i drażliwe, milczenie, wycofanie, zachowania agresywne i roszczeniowe, oraz radzić sobie z nimi w sposób konstruktywny	D.U5.	O, PS, PM
U06	potrafi nawiązać z pacjentem i jego rodziną kontakt służący budowaniu właściwej relacji	D.U6.	O, PS, PM
U07	potrafi spojrzeć na sytuację z perspektywy pacjenta, budując odpowiedni kontekst rozmowy i używając metody elicytacji, a następnie uwzględnić ją w budowaniu komunikatów werbalnych	D.U7.	O, PS, PM
U08	potrafi rozpoznawać własne emocje i kierować nimi w relacjach z innymi osobami w celu efektywnego wykonywania pracy mimo własnych reakcji emocjonalnych	D.U8.	O, PS, PM K – ustne na ocenę, EU
K01	jest gotów do nawiązania i utrzymania głębokiego oraz pełnego szacunku kontaktu z pacjentem, a także okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych	K.1.	
K02	jest gotów do kierowania się dobrem pacjenta	K.2.	
K03	jest gotów do przestrzegania tajemnicy lekarskiej i praw pacjenta	K.3.	
K04	jest gotów do podejmowania działań wobec pacjenta w oparciu o zasady etyczne, ze świadomością społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby	K.4.	

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć

lp. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć						
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning	Inne formy
W01	D.W1.		X					
W02	D.W3.		X					
W03	D.W4.		X					
W04	D.W6.		X					
W05	D.W7.		X					
W06	D.W8.		X					
W07	D.W9.		X					
W08	D.W11.		X					
W09	D.W12.		X					
U01	D.U1.		X					
U02	D.U3.		X					
U03	D.U4.		X					
U04	D.U5.		X					
U05	D.U6.		X					
U06	D.U7.		X					

U07	D.U8.		X					
U08	D.U11.		X					
K01	K.1.		X					
K02	K.2.		X					
K03	K.3.		X					
K04	K.4.		X					

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH			
lp. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
Semestr letni			
Seminaria			
TK01	Przysięga Hipokratesa	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK02	Pojęcie empatii	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK03	Empatia a współczucie i litość	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK04	Poziomy zachowań empatycznych. Czynniki utrudniające zachowania empatyczne	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK05	Empatia kliniczna	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK06	Uboczne skutki empatii klinicznej	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK07	Empatia w interakcji lekarza z pacjentem	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK08	Empatia a człowiek cierpiący i jego rodzina	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK09	Empatyczna komunikacja personelu medycznego z osobami starszymi, osamotnionymi	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK10	Wpływ empatii na proces leczenia i wynik leczenia	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK11	Wypalenie zawodowe u pracowników służby zdrowia	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.

TK12	Poziom empatii a specjalizacja medyczna	2	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.
TK13	Wpływ poezji i sztuki na rozwój empatii. Metody pomiaru empatii	1	D.W1. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W11. D.W14. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U8. K.1. K.2. K.3. K.4.

Zalecana literatura:	
Literatura podstawowa	
1.	Ziółkowska-Rudowicz, E., Kładna, A., 2007, Empatia jako jedna z ważnych umiejętności klinicznych. W: A. Kładna (Red.). Pielęgniarstwo. Desmurgia. Stany zagrożenia życia. Szczecin: Wydawnictwo PAM, 9-21
2.	Ziółkowska-Rudowicz, E., Kładna, A., 2008, Empathy as an important clinical skill. W: A. Kładna (Red.). Nursing. Desmurgy. Published by The Pomeranian Medical University of Szczecin, 9-20.
3.	Ziółkowska-Rudowicz, E., Kładna, A., 2010, Kształcenie empatyczne lekarzy: Część I- Przegląd stosowanych metod. Polski Merkuriusz Lekarski, XXIX, 172, 277-281
4.	Ziółkowska-Rudowicz, E., Kładna, A., 2010, Kształcenie empatyczne lekarzy: Część II- Wczesne zapoznanie studentów z sytuacją pacjenta. Polski Merkuriusz Lekarski, XXIX, 172, 282-286.
5.	Ziółkowska-Rudowicz, E., Kładna, A., 2010, Kształcenie empatyczne lekarzy: Część IV- Rozwój umiejętności leżących u podstaw empatii. Polski Merkuriusz Lekarski, XXIX, 174, 400-404
Literatura uzupełniająca	
1.	Ziółkowska-Rudowicz, E., Kładna, A., 2010, Kształcenie empatyczne lekarzy: Część III - Kontakt studentów z literaturą, teatrem, filmem i sztuką. Polski Merkuriusz Lekarski, XXIX, 173, 331-335

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h] W ocenie (opinii) nauczyciela
Godziny kontaktowe z nauczycielem	25
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	10
Czytanie wskazanej literatury	10
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	15
Przygotowanie do egzaminu	
Inne	
Sumaryczne obciążenie pracy studenta	60
Punkty ECTS	2
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZC – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne

SP – studium przypadku

PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć

PM – prezentacja multimedialna

i inne